

Átláthatósági nyilatkozatokkal kapcsolatos kérdések

Az Áht. 41. § (6) bekezdése alapján az államháztartás mindkét (központi és önkormányzati) alrendszerében alkalmazandó az a szabályt, miszerint nem átlátható szervezettel érvényesen visszterhes szerződés nem köthető, illetve létrejött ilyen szerződés alapján kifizetés nem teljesíthető.

1. Mely esetekben kötelező az átláthatósági nyilatkozatok bekérése?

Az átláthatósági nyilatkozatok beszerzése esetében, a fent írt rendelkezés alapján egy olyan kötelező törvényi előírásról beszélünk, amelytől eltérni főszabály szerint semmilyen esetben sem lehet. Ez alól kizárólag az Ávr. 53. § (1) bekezdés a) pontja határoz meg kivételt, amely szerint a százezer forint értéket el **(2017. augusztus 12-től kettőszázezer forint)** nem érő kötelezettségvállalást nem szükséges írásba foglalni. **Mivel ezen szabály alapján a szerződés írásba foglalására sincs szükség, az átláthatósági nyilatkozat sem válik annak kötelező tartalmi elemévé.** A fentiekre tekintettel a százezer forint értékhatárt el nem érő kötelezettségvállalások esetében lehetőség van eltekinteni az átláthatósági nyilatkozat beszerzésétől, egyéb esetekben azonban – függetlenül a kötelezettségvállalás formájától, illetve tartalmától – nincs.

Mindemellett fontos kiemelni azt is, hogy az átláthatósági nyilatkozatok beszerzése csak az olyan jogi személyekkel, illetve jogi személynek nem minősülő szervezetekkel kötött szerződések esetében merülhet fel, amelyek nem minősülnek a törvény erejénél fogva átláthatónak. Ennek értelmében nem szükséges ilyen nyilatkozatot bekérni például a költségvetési szervekkel, egyházakkal, vagy a magánszemélyekkel kötött szerződések esetében.

2. Meddig tart az átláthatósági nyilatkozatok érvényessége?

Az átláthatósági nyilatkozatok érvényessége mindig az adott jogviszonyhoz kapcsolódik. Amennyiben az adott kötelezettségvállalással egy új jogviszony jön létre, akkor elengedhetetlen a nyilatkozatok bekérése, azonban egy, a felek között korábban létesített jogviszony kapcsán tett új kötelezettségvállalás esetében erre már nincs szükség. Ennek értelmében például egy keretszerződéses jogviszonyban nem szükséges az egyedi megrendelések esetében külön-külön minden alkalommal bekérni az átláthatósági nyilatkozatot. Mindazonáltal, ha a kötelezettségvállaló ugyanazzal a szerződő féllel újabb jogviszonyt létesít – így például egy korábban teljesedésbe ment szerződést követően egy újat köt vele – akkor a jelenleg hatályos szabályok alapján nem tekinthet el attól, hogy beszeresse az átláthatósági nyilatkozatot, még akkor sem, ha az egy korábbi jogviszonyból egyébként rendelkezésre áll.

2. Meddig terjed a kötelezettségvállaló ellenőrzési kötelezettsége?

Az Áht. 41. § (6) bekezdése az átláthatóság követelményének való megfelelés ellenőrzése céljából az Áht. 55. §-ában meghatározott adatok kezelésére jogosítja fel a kötelezettségvállaló szervet. Ezen adatok az érintett nyilatkozata alapján kezelhetők, így a kötelezettségvállaló akkor jár el helyesen, ha az átláthatóság követelményének való megfelelést az Áht. 55. §-ában meghatározott adattartalmú nyilatkozat alapján ellenőrzi. A

kötelezettségvállaló felelőssége a nyilatkozattétel megkövetelésében és a nyilatkozat teljes körűségének ellenőrzésében kimerül. Ha azonban a nyilatkozat nyilvánvaló ellentmondást tartalmaz, vagy annak valóságtartalmát illetően kétségek merülnek fel, indokolt, hogy a kötelezettségvállaló további nyilatkozattételre hívja fel a másik felet. A nyilatkozat minden adatára kiterjedő ellenőrzésére azonban a kötelezettséget vállaló nem köteles. A nyilatkozattétel valóságtartalmáért a költségvetési szervvel szerződő fél felel, így a valótlan adatokat tartalmazó nyilatkozat alapján létrejött szerződés szerint teljesített kifizetésekből eredő magánjogi és büntetőjogi felelősség is őt terheli.